

Kultura fizyczna w województwie łódzkim w latach 2010-2016

Living conditions of the population in łódzkie voivodship in 2016

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre For Regional Surveys

Autor

Editor

Izabela Kaleta

Kierujący

Supervisor

Anna Jaeschke

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Buczek-Toboła, Izabela Kaleta

Projekt ikon

Icons made by

Freepik

ISBN 978-83-60002-93-3

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://www.lodz.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Łodzi przekazuje Państwu publikację „Kultura fizyczna w województwie łódzkim w latach 2010-2016” prezentującą informacje gromadzone przez statystykę publiczną na temat tak ważnej dziedziny życia człowieka, jaką jest sport i rekreacja, w różnych ich formach.

Opracowanie zawiera podstawową charakterystykę kilku aspektów kultury fizycznej na terenie województwa - działalność klubów sportowych i wybranych organizacji kultury fizycznej, zajmujących się zarówno sportem wyczynowym, jak i powszechnym, charakterystyka istniejących obiektów sportowych oraz aktywność sportowa dzieci i młodzieży w szkołach.

Publikacja składa się z 3 rozdziałów prezentujących dane opatrzone komentarzem analitycznym. Pierwszy poświęcony został działalności klubów sportowych – sekcji sportowych, ćwiczącym i kadry szkoleniowej. Drugi rozdział dotyczy obiektów sportowych w województwie łódzkim oraz stopnia ich wykorzystania. Trzeci zaś prezentuje dane z systemu edukacji o uczniach szkół sportowych oraz sportowych zajęć pozalekcyjnych.

Dane, zabrane w części tabelarycznej, w większości charakteryzują województwo i obejmują lata z okresu 2010-2016, dla których realizowane były badania. Podstawowe informacje przedstawiono na mapach i wykresach oraz w postaci miar względnych umożliwiających porównania także na poziomie powiatów.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

Dr Piotr Ryszard Cmela

Preface

The Statistical Office in Łódź presents the publication "Physical education in Łódzkie Voivodship in year 2010-2016" presenting the information collected by public statistic on such an important area of life as sport and recreation in its various forms.

The publication contains the basic characteristics of several aspects of physical culture in the voivodship, such as the activity of sports clubs and selected physical education organisations, regarding both professional and popular sports, characteristics of existing sports facilities and sports activities of children and youth in schools.

The publication consists of 3 chapters presenting data with an analytical commentary. The first one is devoted to the activity of sports clubs - sports sections, persons practising sports and coaching staff. The second chapter deals with sports facilities in łódzkie voivodship and occupancy rate of facility for the purpose of sport and recreation. The third chapter presents data from the education system about students in sports schools and sports extracurricular training.

In the tabular part, data are presented mostly refer to the voivodship level and include years 2010-2016, for which the research was conducted. The basic information is presented on maps and charts and in the form of relative measures enabling comparisons also at the level of powiats.

*Director
of the Statistical Office in Łódź*

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
<i>Preface</i>	<i>4</i>
Spis tablic.....	6
<i>List of tables</i>	<i>6</i>
Spis wykresów.....	7
<i>List of charts</i>	<i>7</i>
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty.....	8
<i>Symbols and main abbreviations.....</i>	<i>8</i>
Synteza.....	9
<i>Executive summary</i>	<i>10</i>
Rozdział 1. Działalność klubów sportowych	11
<i>Chapter 1. Activity of sports clubs</i>	<i>11</i>
1.1. Kluby sportowe.....	11
<i>1.1. Sports clubs.....</i>	<i>11</i>
1.2. Kadra szkoleniowa	12
<i>1.2. Coaching staff.....</i>	<i>12</i>
1.3. Ćwiczący według rodzajów sportu	13
<i>1.3. Persons practising sports by kinds of sports.....</i>	<i>13</i>
1.4. Kultura fizyczna według powiatów	15
<i>1.4. Physical education by powiats.....</i>	<i>15</i>
Rozdział 2. Obiekty sportowe	17
<i>Chapter 2. Sports facilities</i>	<i>17</i>
2.1. Rodzaje obiektów sportowych	17
<i>2.1. Sports facilities.....</i>	<i>17</i>
2.2. Stopień wykorzystania obiektów sportowych	19
<i>2.2 Occupancy rate of facilities</i>	<i>19</i>
Rozdział 3. Sport i rekreacja dzieci i młodzieży.....	20
<i>Chapter 3. Sport and recreation of children and youth</i>	<i>20</i>
Uwagi metodyczne.....	21
<i>Methodological notes.....</i>	<i>24</i>
1. Źródła danych.....	21
<i>1. Sources of data</i>	<i>24</i>
2. Podstawowe pojęcia.....	21
<i>2. Basic terms.....</i>	<i>24</i>
Tablice	29
<i>Tables</i>	<i>29</i>

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Organizacje kultury fizycznej w województwie łódzkim.....	11
Table 1.	<i>Physical education organizations in łódzkie voivodship</i>	<i>11</i>
Tablica 2.	Kluby sportowe i ćwiczący według pionów sportowych w 2016 r.	12
Table 2.	<i>Sports clubs end persons practising sports by sports departments in 2016.....</i>	<i>12</i>
Tablica 1(3).	Kluby sportowe	30
Table 1(3).	<i>Sports clubs</i>	<i>30</i>
Tablica 2(4).	Kluby biorące udział we współzawodnictwie sportowym na poziomie ogólnopolskim	31
Table 2(4).	<i>Clubs participating in sports competition at the national level</i>	<i>31</i>
Tablica 3(5).	Kadra szkoleniowa w klubach sportowych	31
Table 3(5).	<i>Coaching staff in sports clubs</i>	<i>31</i>
Tablica 4(6).	Podstawowe informacje o klubach sportowych według powiatów	32
Table 4(6).	<i>Main informations about sports clubs by powiats</i>	<i>32</i>
Tablica 5(7).	Podstawowe wskaźniki dotyczące działalności klubów sportowych według powiatów	34
Table 5(7).	<i>Basic indicators of activity of sports clubs by powiats.....</i>	<i>34</i>
Tablica 6(8).	Ćwiczący w sekcjach sportowych wg wybranych rodzajów sportu	36
Table 6(8).	<i>Persons practising sports in sports units by selected kinds of sport.....</i>	<i>36</i>
Tablica 7(9).	Obiekty sportowe	40
Table 7(9).	<i>Sports facilities</i>	<i>40</i>
Tablica 8 (10).	Szkoły sportowe dla dzieci i młodzieży	42
Table 8 (10).	<i>Sports schools for children and youth</i>	<i>42</i>
Tablica 9 (11).	Szkoły mistrzostwa sportowego dla dzieci i młodzieży	43
Table 9 (11).	<i>Sports championship schools for children and youth</i>	<i>43</i>
Tablica 10 (12).	Działalność szkolnych kół sportowych w szkołach dla dzieci i młodzieży	43
Table 10 (12).	<i>Activity of sports school groups in school for children and youth</i>	<i>43</i>

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1. Chart 1.	Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w województwie łódzkim 9 <i>Persons practising sports in sports clubs per 1000 population in łódzkie voivodship.... 10</i>
Wykres 2. Chart 2.	Kadra szkoleniowa klubów sportowych w województwie łódzkim w 2016 r.13 <i>Coaching staff in sports clubs in łódzkie voivodship in 2016.....13</i>
Wykres 3. Chart 3.	Ćwiczący w klubach sportowych według grup dziedzin sportu w województwie łódzkim..... 14 <i>Persons practising sports by sports fields grup in łódzkie voivodship14</i>
Wykres 4. Chart 4.	Osoby ćwiczące w klubach sportowych na 1000 mieszkańców według powiatów w 2016 r.15 <i>Persons practising sports in sports clubs per 1000 population by powiats in 2016.....15</i>
Wykres 5. Chart 5.	Dzieci i młodzież ćwicząca w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w wieku do 18 lat według powiatów w 2016 r. 16 <i>Children and youth practising sports in sports clubs per 1000 population up to age of 18 by powiats in 2016.....16</i>
Wykres 6. Chart 6.	Stadiony sportowe według rodzaju w 2014 r.17 <i>Stadiums by type of facility in 2014 17</i>
Wykres 7. Chart 7.	Przyszkolne obiekty sportowe według rodzaju w 2014 r. 18 <i>Sports facilities in schools by type in 2014 18</i>
Wykres 8. Chart 8.	Stopecień wykorzystania obiektów w celach sportowo-rekreacyjnych w 2014 r..... 19 <i>Occupancy rate of facilities for the purpose of sport and recreation in 2014.....19</i>
Wykres 9. Chart 9.	Uczniowie w szkołach sportowych i mistrzostwa sportowego według płci 20 <i>Pupils and students in sports schools and sports championship schools by sex 20</i>
Wykres 10. Chart 10.	Uczniowie uczestniczący w zajęciach szkolnych szkół sportowych według poziomu kształcenia w 2016 r.....21 <i>Pupils and students participants in sports school groups by education level in 2016.....21</i>

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Kropka .	zupetny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates than not all elements of the sum are given</i>

Skróty

Abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
r.	rok <i>year</i>
cd. <i>cont.</i>	ciąg dalszy <i>continued</i>
dok. <i>cont.</i>	dokończenie <i>continued</i>
p. proc. <i>pp</i>	punkt procentowy <i>percentage point</i>
ust.	ustęp <i>paragraph</i>
Dz. U.	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
itp. <i>etc.</i>	i tym podobne <i>and the like</i>
m.in. <i>i.a.</i>	między innymi <i>among others</i>
np. <i>e.g.</i>	na przykład <i>for example</i>
tj. <i>i.e.</i>	to jest <i>that is</i>

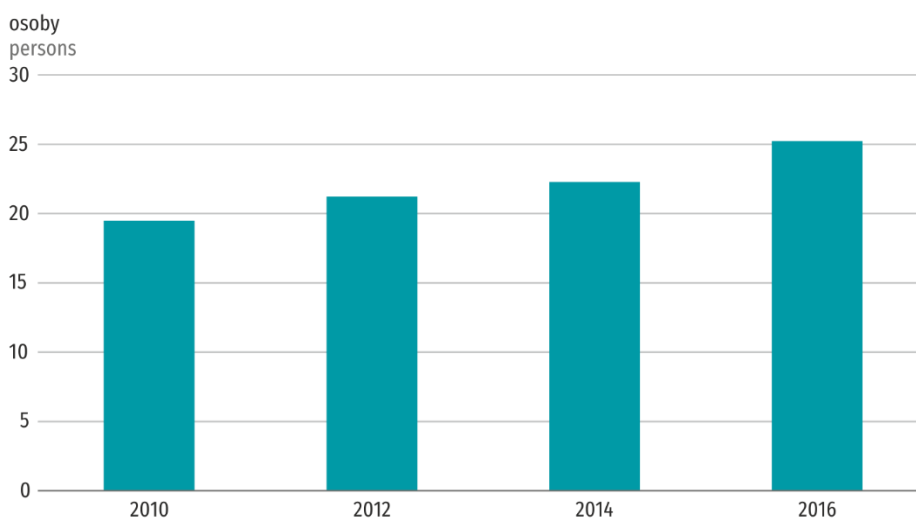
Synteza

W 2016 r. na terenie województwa łódzkiego działały 924 kluby sportowe obejmujące 1,6 tys. sekcji sportowych, w których ćwiczyło 62,7 tys. osób. Większość osób ćwiczących – prawie 3/4 ogółu – to mężczyźni i, mimo rosnącej liczby aktywnych sportowo kobiet, struktura według płci nie uległa znaczącym zmianom. Ćwiczący w klubach sportowych to przede wszystkim osoby do 18 lat. Ich udział wśród osób ćwiczących wyniósł w 2016 r. 70,6%.

Aktywność sportową najlepiej opisać poprzez wskaźniki oparte o liczbę ludności. W 2016 r. na 1000 mieszkańców województwa łódzkiego 25 osób to osoby ćwiczące w klubach sportowych, 26 to członkowie tych klubów. Na 1000 kobiet tylko 12 było aktywnych sportowo w zorganizowanej formie w klubach sportowych. Co dziesiąta osoba do 18 lat mieszkająca w województwie łódzkim trenowała w klubie sportowym.

Wykres 1. Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w województwie łódzkim

Chart 1. Persons practising sports in sports clubs per 1000 population in łódzkie voivodship

Najpopularniejsze rodzaje sportów to niezmiennie od lat gry zespołowe, jak piłka nożna i piłka siatkowa, które łącznie w 2016 r. trenowało 33,8 tys. osób. Kolejne miejsca w rankingu popularności zajmują: karate, lekkoatletyka oraz pływanie. Do najszybciej rozwijających się rodzajów sportów (mierzonych liczbą ćwiczących w klubach sportowych) należą kick-boxing, baseball oraz strzelectwo sportowe.

W okresie 2010-2014 zwiększyła się liczba niemal wszystkich rodzajów obiektów sportowych. Wiele z nich dostosowanych jest do potrzeb niepełnosprawnych zarówno widzów, jak i osób ćwiczących.

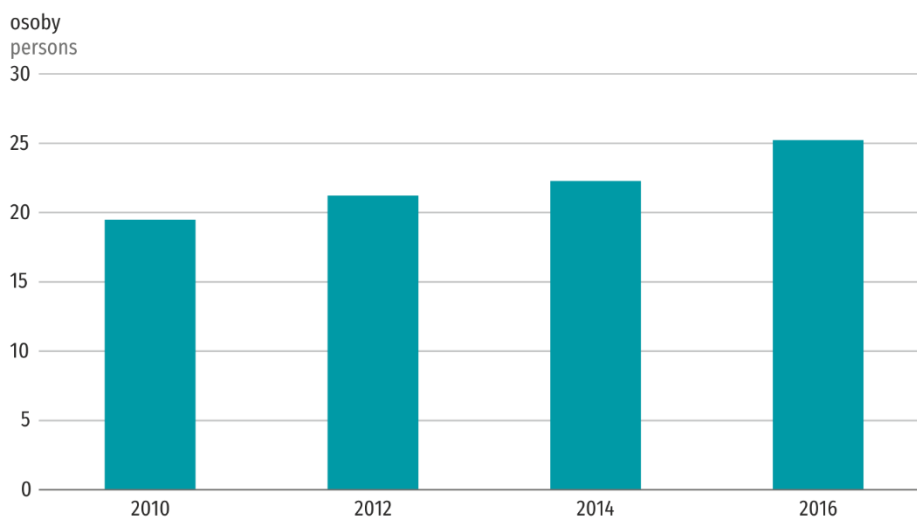
W systemie oświaty w województwie łódzkim w 2016 r. działało łącznie 16 szkół sportowych i mistrzostwa sportowego, w których na różnych poziomach edukacji kształciło się 3,4 tys. uczniów. Liczba dzieci i młodzieży, która wybrała tak profilowaną ścieżkę edukacyjną systematycznie wzrastała w kolejnych analizowanych latach. W 2016 r. na 1000 uczniów 12 to uczniowie szkół sportowych i mistrzostwa sportowego. Dodatkowo, w zajęciach pozalekcyjnych szkolnych kół sportowych uczestniczyło 40,2 tys. uczniów na różnych poziomach edukacji. Oznacza to, że co siódmy uczeń szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) był aktywny fizycznie na zajęciach szkolnych kół sportowych.

Executive summary

In 2016 in the łódzkie voivodship there were 924 sports clubs with 1,6 thous. sports sections in which were 62,7 thous. persons practising sports. The majority of persons practising sports - almost 3/4 of the total - were men and despite the growing number of women active in sports, the structure by sex has not changed significantly. Youth aged up to 18 predominate among persons practising sports in sports clubs. Their share accounted for 70,6% of the total number of persons practising sports in 2016.

Wykres 1. Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w województwie łódzkim

Chart 1. Persons practising sports in sports clubs per 1000 population in łódzkie voivodship

The most popular types of sports have been team games for many years, such as football and volleyball, 33,8 thous. people were training them in 2016. Further places in the popularity ranking are occupied by: karate, athletics and swimming. The fastest growing types of sports (measured by the number of persons practising sports in sports clubs) include kick-boxing, baseball and sport shooting.

In the years 2010-2014, the number of almost all types of sports facilities increased. Many of them were adapted to the needs of disabled people, both spectators as well as persons practising sports.

In 2016 in the education system in the łódzkie voivodship there were 16 sports schools and sports championships schools, in which 3,4 thous. students were educated at various levels of education. The number of children and youth who chose this kind of educational path systematically increased in the analyzed years. In 2016, per 1000 students in total were 12 students of sports schools and sports championships schools. In addition, in after school activities of sports school groups participated 40,2 thous. of students at different educational level. This means that every seventh pupil in school for children and youth (excluding special schools) was physically active in activities of sports school groups.

Rozdział 1. Działalność klubów sportowych

Chapter 1. Activity of sports clubs

Badania dotyczące uczestnictwa w sporcie i rekreacji ruchowej w ramach działalności organizacji kultury fizycznej oraz klubów sportowych realizowane są cyklicznie co 2 lata.

W 2016 r. na terenie województwa łódzkiego działało 218 jednostek organizacji kultury fizycznej. Dane te obejmują organizacje, które mają ogólnopolski zasięg działania i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku osób niepełnosprawnych rehabilitacji ruchowej. Liczba członków tych organizacji zmniejszyła się znacząco w ostatnim obserwowanym okresie i w 2016 r. wyniosła 10,2 tys. osób.

Tablica 1. Organizacje kultury fizycznej w województwie łódzkim

Tabl 1. Physical education organizations in łódzkie voivodship

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2012	2014	2016
Jednostki organizacyjne <i>Organizational entities</i>	486	587	566	218
Członkowie <i>Members</i>	31913	33588	32179	9565
Ćwiczący ^a <i>Persons practising sports ^a</i>	34936	34319	35181	10152

a Dane szacunkowe.
a Estimated data.

1.1. Kluby sportowe

1.1. Sports clubs

W 2016 r. w województwie łódzkim działały 924 kluby sportowe. Liczba ta obejmuje kluby należące do organizacji kultury fizycznej, m.in. Akademickiego Związku Sportowego oraz Zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe”, a także klubów działających w ramach Szkolnego Związku Sportowego, uczniowskich klubów sportowych oraz wyznaniowych klubów sportowych.

Liczba klubów sportowych zwiększyła się w ciągu dwóch ostatnich objętych analizą lat o 63 jednostki, tj. o 7,3%, natomiast w okresie 2010-2016 ich liczba zwiększyła się o 16,4%. Największa liczba klubów działała na terenie Łodzi (w 2016 r. 169 klubów) oraz w powiatach zgierskim (73 kluby) i bełchatowskim (53 kluby). Największy wzrost liczby klubów odnotowano w powiatach: brzezińskim (o 88,9%), opoczyńskim (o 75,0%), w Piotrkowie Trybunalskim (o 55,6%) oraz w powiecie pajęczańskim (o 50,0%). Spadek liczby klubów odnotowano w powiatach: Skierniewice (o 15,0%), poddębickim (o 13,6%), wieluńskim (o 4,8%), łaskim (o 4,5%), kutnowskim (o 3,6%) oraz zduńskowolskim (o 3,3%).

W 2016 r. członkami klubów sportowych było 64,9 tys. osób, tj. o 15,2% więcej niż w 2014 r. Liczba członków klubów przewyższała liczbę ćwiczących o 2,2 tys. osób. Jednak osoba ćwicząca w klubie nie musi być jego członkiem, a członek klubu nie musi być aktywny sportowo.

W klubach sportowych w łódzkim ćwiczyło 62,7 tys. osób. W okresie 2014-2016 liczba ta wzrosła o prawie 7 tys., tj. o 12,5%. W stosunku do 2010 r. liczba ćwiczących była wyższa o 13,2 tys., czyli o 26,6%. Zdecydowana większość ćwiczących to mężczyźni, którzy stanowili w analizowanych latach około ¾ ćwiczących. Od 2012 r. liczba ćwiczących w klubach kobiet w kolejnych obserwowanych latach rosła nieco szybciej niż zbiorowość ćwiczących ogółem, co przekłada się na spadek udziału mężczyzn w tym okresie o 0,5 p. proc. Struktura według płci pozostaje jednak w zasadzie niezmienna. Zawodnicy zarejestrowani w Polskich Związkach Sportowych stanowili nieco ponad połowę ćwiczących ogółem.

We wszystkich latach objętych obserwacją ponad połowę ćwiczących stanowiła młodzież. Osoby w wieku do 18 lat w 2010 r. stanowiły 68,9%, a w kolejnych latach: 70,5% w 2012 r., 69,7% w 2014 r. oraz 70,6% w 2016 r. Również wśród osób młodych dominowali mężczyźni, których udział był na poziomie około 70% we wszystkich latach.

We współzawodnictwie sportowym na poziomie ogólnopolskim w 2016 r. uczestniczyło 457 klubów. Ich liczba systematycznie wzrastała w kolejnych latach, jednak ich udział w licznie klubów ogółem pozostaje na jednakowym poziomie, około 50%.

Tablica 2. Kluby sportowe i ćwiczący według pionów sportowych w 2016 r.

Tabl 2. Sports clubs and persons practising sports by sports departments in 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Kluby Clubs	Sekcje Sections	Człon- kowie klubów Members of clubs	Ćwiczący Persons practising sports			
				ogółem total	kobiety females	w tym of which	
						w wieku do 18 lat up to age of 18	
						razem total	w tym dziewczęta of which girls
OGÓŁEM TOTAL	924	1597	64909	62719	15685	44301	12751
w tym of which							
Akademicki Związek Sportowy <i>University Sports Association</i>	4	44	1264	1264	413	170	15
Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” <i>„Rural Sports Clubs” Association</i>	223	347	13395	12509	1269	6676	941
Szkolny Związek Sportowy <i>School Sports Association</i>	4	16	572	583	228	545	203
Uczniowskie Kluby Sportowe <i>Student Sports Clubs</i>	351	696	23544	23243	7956	20205	7146
Wyznaniowe Kluby Sportowe <i>Religious Sports Clubs</i>	3	7	421	376	122	366	118

Struktura klubów sportowych według pionów sportowych w województwie łódzkim w 2016 r. była podobna, jak w skali Polski. Największy udział miały uczniowskie kluby sportowe – 38,0% wszystkich klubów, w których ćwiczyło 37,1% ogółu ćwiczących. Duży odsetek w strukturze miały także kluby należące do Zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe” – 24,1% klubów oraz 19,9% ćwiczących. Kluby należące do Akademickiego Związku Sportowego i Szkolnego Związku Sportowego stanowiły 0,9% liczby klubów ogółem i łącznie ćwiczyło w nich 2,9% ogółu ćwiczących. Kluby sportowe, które nie zadeklarowały przynależności do żadnego pionu sportowego skupiały 36,9% wszystkich klubów w województwie. Ćwiczący w tych klubach to 39,5% wszystkich ćwiczących.

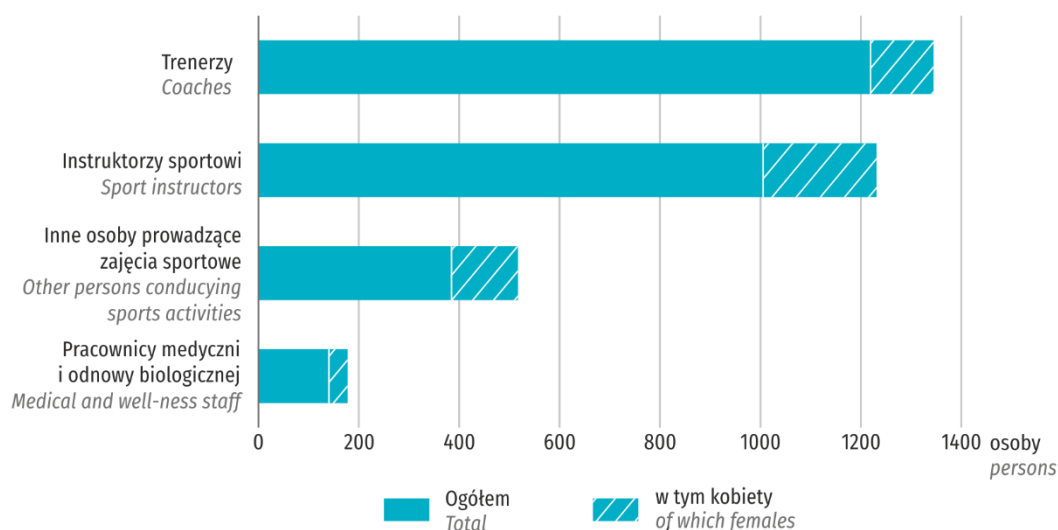
1.2. Kadra szkoleniowa

1.2. Coaching staff

W 2016 r. w klubach sportowych pracowało (łącznie z pracującymi społecznie) 3,1 tys. osób należących do kadry szkoleniowej. Trenerzy stanowili 43,5%, instruktorzy sportowi 39,8%, a inne osoby prowadzące zajęcia sportowe to pozostałe 16,7%. Udział kobiet w kadrze szkoleniowej wyniósł 15,8%, najwięcej wśród nich było pań, które pracowały jako instruktorzy sportowi. Odsetki kobiet w poszczególnych grupach kadry wskazują, że najmniej kobiet pracuje wśród trenerów (9,4% trenerów ogółem), najwięcej natomiast wśród grupy innych osób prowadzących zajęcia sportowe (25,9% ogółu tej grupy).

Wykres 2. Kadra szkoleniowa klubów sportowych w województwie łódzkim w 2016 r.

Chart 2. Coaching staff in sports clubs in łódzkie voivodship in 2016

Kadra szkoleniowa powiększyła się w stosunku do 2014 r. o 10,8%, a do 2010 r. o 22,5%. W porównaniu z poprzednimi latami badawczymi zmieniła się także struktura pracującej kadry. Znacząco wzrosła liczba trenerów (w stosunku do 2010 r. prawie dwukrotnie), zmniejszyła się natomiast liczba instruktorów (o 2,5%) oraz innych osób prowadzących zajęcia (o 11,3%).

W klubach sportowych w 2016 r. pracowało 178 pracowników medycznych i odnowy biologicznej. Ich liczba zwiększyła się w stosunku do 2014 r. o 32 osoby, tj. o 21,9%, natomiast w porównaniu z 2010 r. o 67 osób, czyli o 60,4%.

Na 100 ćwiczących w województwie łódzkim przypadało 4,9 członków kadry szkoleniowej (trenerów, instruktorów oraz innych osób prowadzących zajęcia). Wskaźnik ten zmniejszył się w stosunku do 2010 r. o 0,2.

1.3. Ćwiczący według rodzajów sportu

1.3. Persons practising sports by kinds of sports

W klubach sportowych w województwie łódzkim w 2016 r. działało 1,6 tys. sekcji sportowych. Ich liczba wzrosła w okresie 2014-2016 o 60 (3,9%). W poprzednich latach liczba sekcji utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Najwięcej ćwiczących grupowały sporty drużynowe, takie jak piłka nożna czy siatkowa. Piłkę nożną (łącznie z halową i plażową) trenowało 27,8 tys. osób (44,4% ogółu ćwiczących) w 521 sekcjach. Zdecydowaną większość trenujących w klubach ten rodzaj sportu stanowiły dzieci i młodzież do 18 lat (68,4%). W okresie 2010-2016 liczba trenujących piłkę nożną wzrosła o 47,4%, głównie za sprawą wzrostu liczby ćwiczących juniorów (o 55,6% więcej niż w 2010 r.).

Pod względem liczby ćwiczących drugie miejsce zajmowała piłka siatkowa, którą (łącznie z piłką siatkową plażową) w 2016 r. trenowało 6,0 tys. osób. Juniorzy i juniorki stanowili 78,3% ogółu ćwiczących. W tym rodzaju sportów drużynowych kobiety stanowiły ponad połowę ćwiczących. Piłka siatkowa, jeden z najpopularniejszych rodzajów sportów drużynowych, zanotowała spadek liczby ćwiczących w stosunku do 2010 r. o 8,3%.

Kolejne rodzaje sportów cieszące się popularnością (według liczby ćwiczących) w województwie łódzkim w 2016 r. to: karate (4,0 tys. osób – 6,4% ogółu ćwiczących), lekkoatletyka (3,3 tys. osób – 5,2% ogółu ćwiczących), koszykówka (2,8 tys. osób – 4,4% ogółu ćwiczących) oraz pływanie (2,6 tys. osób – 4,1% ogółu ćwiczących).

Gry zespołowe trenowało w klubach łącznie 39,6 tys. osób, wśród których 72,0% stanowili juniorzy i juniorki. Spośród gier zespołowych kobiety najczęściej trenowały hokej na trawie (65,1% kobiet wśród ćwiczących) oraz plażową piłkę siatkową (62,5%). Liczba ćwiczących sporty drużynowe w okresie 2010-2016 wzrosła o 26,3%. Największy wzrost odnotowano w przypadku takich gier jak baseball (ponad 4-krotny) i rugby (o 71,2%). Spadek liczby ćwiczących dotyczył unihokeja (o 43,9%), piłki ręcznej (o 12,0%), piłki siatkowej (o 8,3%) oraz koszykówki (o 4,3%).

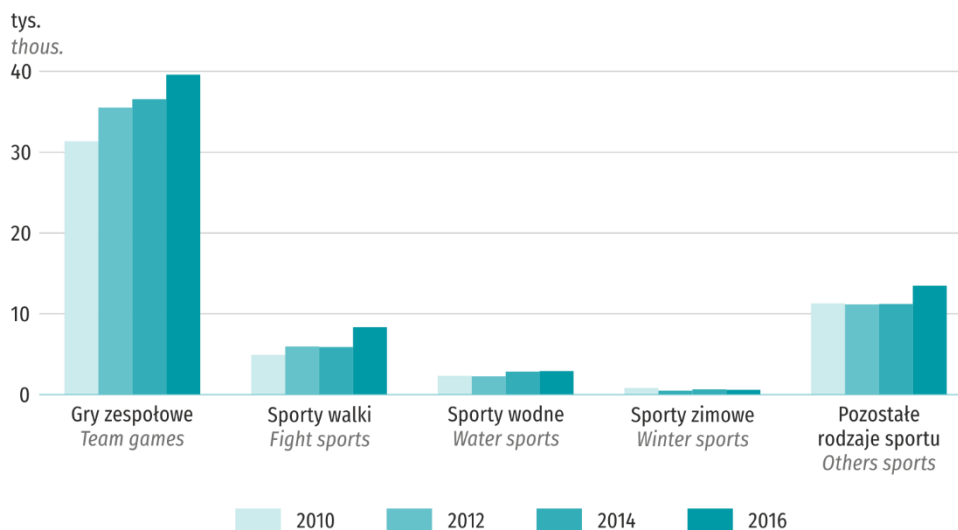
Sporty walki trenowało w 2016 r. 8,4 tys. osób, z których 78,5% to dzieci i młodzież. Najbardziej popularne sporty w tej grupy w województwie łódzkim to karate tradycyjne (26,6% ćwiczących sporty walki) oraz karate i judo (odpowiednio 21,1% oraz 18,8%). Ze sportów walki kobiety najczęściej trenowały szermierkę (53,5% ogółu ćwiczących ten sport) oraz taekwondo (łącznie 33,3% ćwiczących). Liczba ćwiczących sporty walki zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 70,2%. Wszystkie rodzaje sportów zaliczane do tej grupy zwiększyły swoją popularność. Największy wzrost liczby ćwiczących dotyczył sportów: kick-boxing (ponad 4-krotny), taekwondo ITF (prawie 3-krotny) oraz zapasy w stylu wolnym (prawie 2-krotny).

Sporty zaliczane do sportów wodnych w 2016 r. trenowało 2,9 tys. osób. Juniorzy i juniorki stanowili 82,8% ogółu ćwiczących. Najpopularniejsza dziedzina sportu z tej grupy w województwie łódzkim to pływanie, które uprawiało 88,9% wszystkich ćwiczących sporty wodne. Wśród nich kobiety stanowiły 44,4%. Liczba osób trenujących sporty wodne zwiększyła się w okresie 2010-2016 o 26,0%.

Liczba osób trenujących sporty zimowe w 2016 r. wynosiła łącznie 0,6 tys. osób, z których 89,1% to osoby do 18 lat. Najpopularniejsze rodzaje sportów z tej grupy to łyżwiarstwo szybkie (łącznie z short trackiem) – 55,9% ćwiczących sporty zimowe oraz łyżwiarstwo figurowe – 36,2%. W obu sportach przeważały kobiety, stanowiąc ponad 60%. W porównaniu z 2010 r. liczba osób ćwiczących w klubach sporty zimowe zmalała o 27,5%.

Wykres 3. Ćwiczący^a w klubach sportowych według grup dziedzin sportu w województwie łódzkim

Chart 3. Persons practicing sports^a by sports fields group in łódzkie voivodship

^a Ćwiczący mogą być wykazani kilkakrotnie, jeśli w klubie sportowym uprawiają kilka dziedzin czy dyscyplin.

^a Active persons can be counted several times, if they are active in several branches or disciplines of sport in the sports club.

Pozostałe rodzaje sportów łącznie ćwiczyły 13,5 tys. osób. Największe grupy to trenujący lekkoatletykę – 3,3 tys. osób, strzelectwo sportowe – 2,3 tys. osób oraz tenis stołowy – 1,7 tys. osób. Rodzaje sportów zdominowane przez kobiety to gimnastyka artystyczna (ćwiczyły wyłącznie dziewczęta), fitness i taniec sportowy (ponad 90% to kobiety) oraz jeździectwo (63,4%). Największy wzrost liczby ćwiczących w porównaniu z 2010 r. dotyczył strzelectwa sportowego (ponad 3-krotny), alpinizmu oraz tańca sportowego (prawie 3-krotny).

1.4. Kultura fizyczna według powiatów

1.4. Physical education by powiats

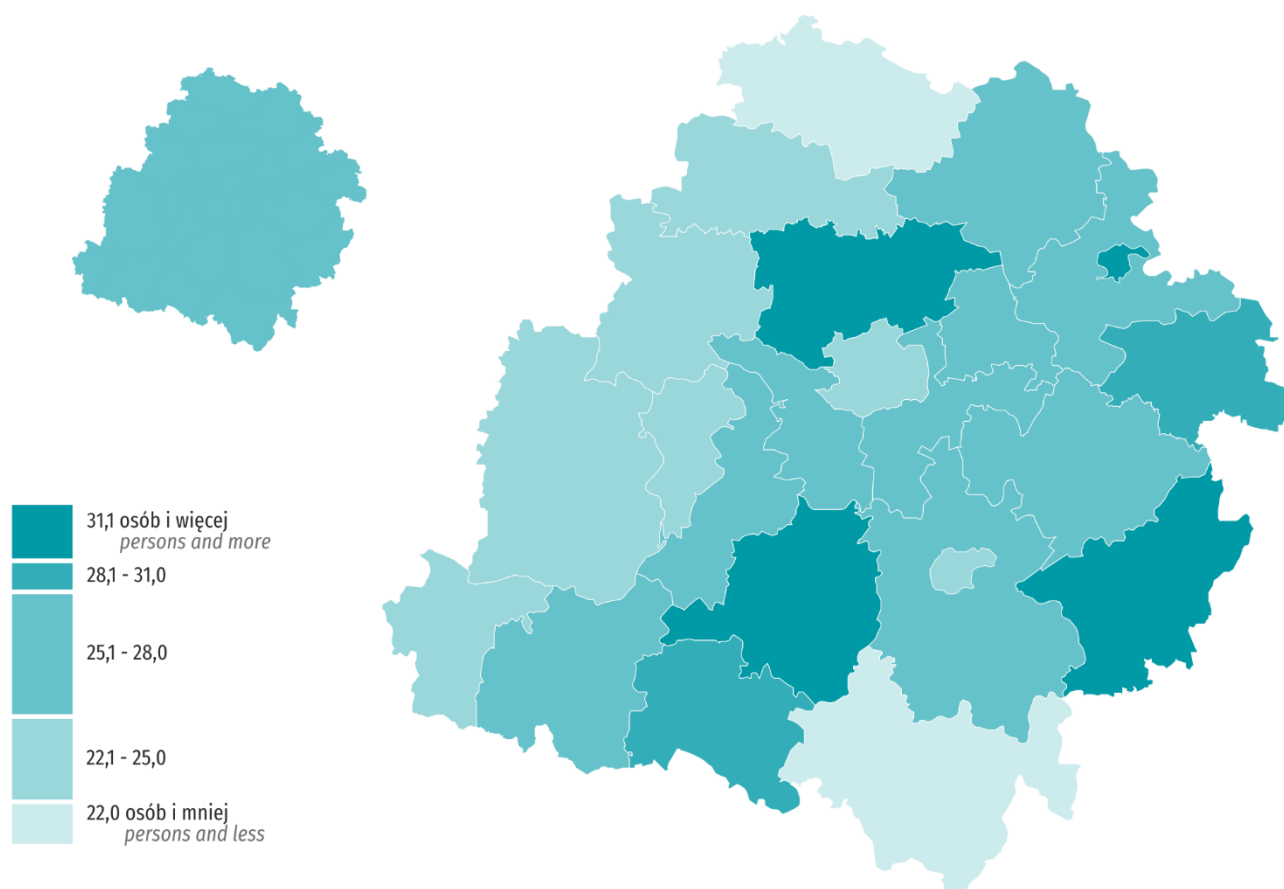
Struktura klubów sportowych według powiatów w województwie łódzkim w 2016 r. była silnie zróżnicowana. Najwięcej klubów działało na terenie Łodzi (169) oraz powiatów: zgierskiego (73) i bełchatowskiego (53). W wymienionych powiatach największa była także liczba ćwiczących w klubach. Analiza wskaźników uczestnictwa w sporcie obliczonych w oparciu o liczbę ludności wskazuje, że najwięcej klubów na 1000 mieszkańców działało w powiatach wierszowskim i opoczyńskim (ze wskaźnikami odpowiednio 0,66 i 0,63). Dla Łodzi wskaźnik ten wyniósł 0,37, przy poziomie dla województwa ogółem 0,24.

Najwięcej ćwiczących na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach opoczyńskim (41), mieście Skierniewice (38), powiecie bełchatowskim (32) oraz rawskim i zgierskim (31). Ogólny wskaźnik dla województwa wyniósł w 2016 r. 25 ćwiczących w klubach na 1000 ludności.

Liczba kobiet ćwiczących w klubach na 1000 kobiet mieszkających w województwie łódzkim w 2016 r. wniósła 12. Wskaźnik obliczony dla kobiet znacząco niższy niż wartość ogółem odnotowano we wszystkich powiatach. Najwyższy poziom wskaźnika dla kobiet odnotowano w powiecie opoczyńskim (22), najniższy w powiatach: łowickim, skierniewickim i wierszowskim (6).

Wykres 4. Osoby ćwiczące w klubach sportowych na 1000 mieszkańców według powiatów w 2016 r.

Chart 4. Persons practicing sports in sports clubs per 1000 population by powiats in 2016

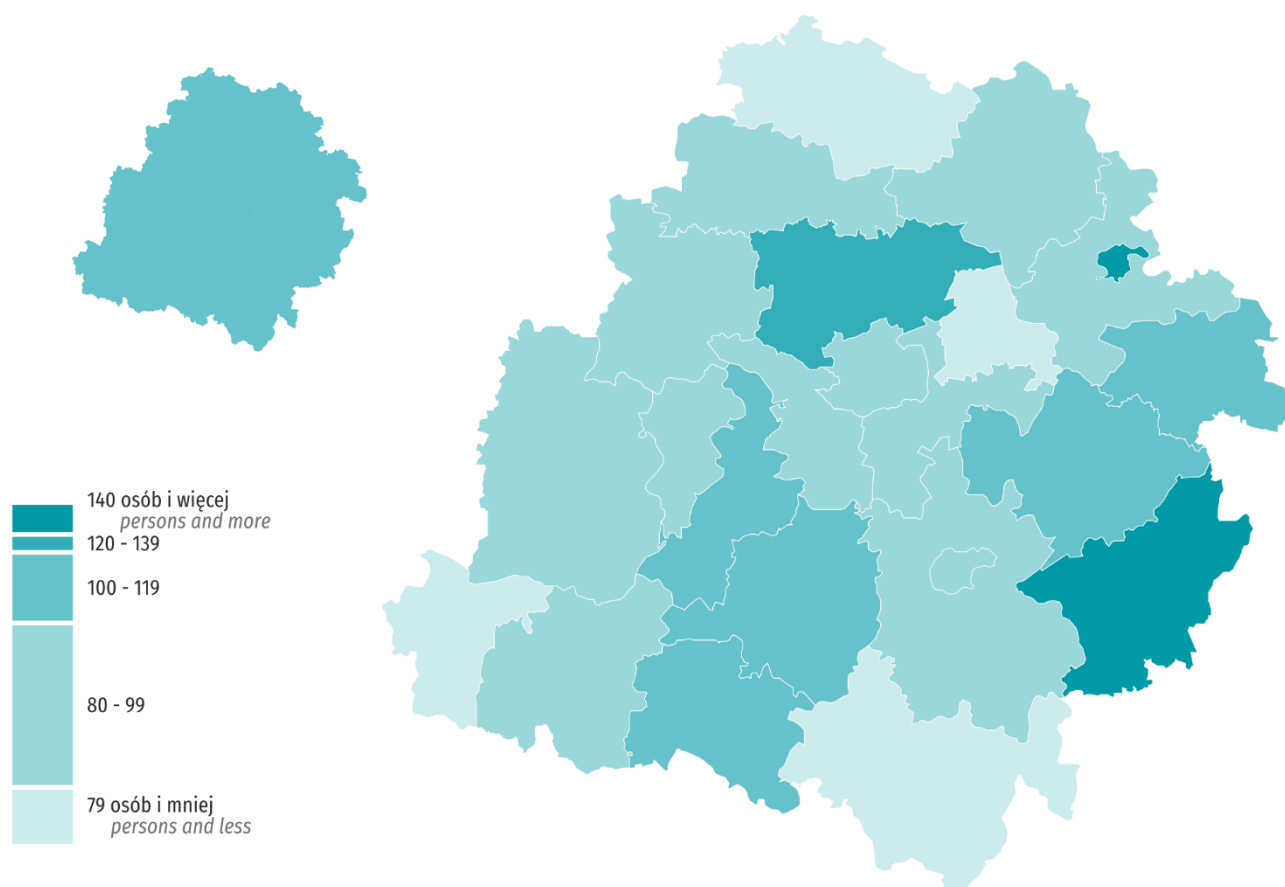

W porównaniu z 2010 r. największy wzrost liczby ćwiczących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: brzezińskim o 18 osób (z poziomu 8 do 26 w 2016 r.), opoczyńskim (z 26 do 41) oraz skierniewickim (z 15 do 27). Spadek tego wskaźnika w analizowanym okresie wystąpił tylko w dwóch powiatach: poddębickim (z 35 do 25) oraz łódzkim wschodnim (z 27 do 26). Wartość wskaźnika ogółem dla województwa wzrosła w okresie 2010-2016 o 6 osób.

Aktywność sportowa dzieci i młodzieży w klubach sportowych jest znacznie wyższa niż dla ludności ogółem. Wskaźnik liczby ćwiczących osób w wieku do 18 lat na 1000 ludności ogółem w tym wieku wyniósł 100. Wskaźniki wyższe niż dla województwa ogółem odnotowano w 8 powiatach: opoczyńskim i Skierniewicach (164), zgierskim (123), łaskim (118), tomaszowskim (115), rawskim (114), bełchatowskim (110), pajęczańskim (103). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost wskaźnika uczestnictwa młodzieży w sporcie w klubach sportowych odnotowano w powiatach: opoczyńskim (o 75 osób), skierniewickim (o 52) i brzezińskim (o 49). W skali województwa wskaźnik ten wzrósł o 28 osób z poziomu 72 w 2010 r.

Wykres 5. Dzieci i młodzież ćwicząca w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w wieku do 18 lat według powiatów w 2016 r.

Chart 5. Children and youth practising sports in sports clubs per 1000 population up to age of 18 by powiats in 2016

Rozdział 2. Obiekty sportowe

Chapter 2. Sports facilities

Źródłem danych o obiektach sportowych jest badanie realizowane w cyklu 4 letnim. Wykorzystanie obiektów sportowych mierzone jest liczbą dni w roku, w których obiekt był wykorzystany w celach sportowo-rekreacyjnych.

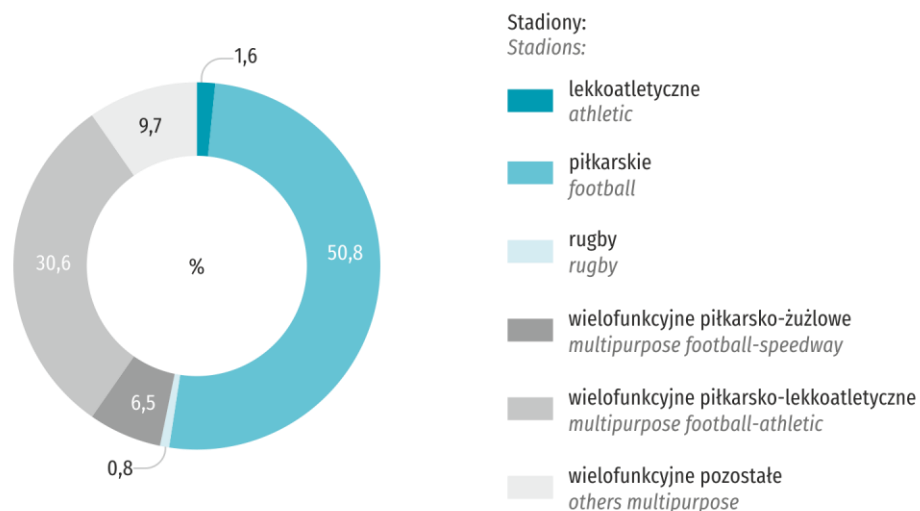
2.1. Rodzaje obiektów sportowych

2.1. Types of sports facilities

Według stanu na koniec 2014 r. sportowcy mieli do dyspozycji w województwie łódzkim 124 stadiony sportowe, spośród których połowa to stadiony piłkarskie, a 30,6% stadiony piłkarsko-lekkoatletyczne. Stadiony dostosowane do potrzeb ćwiczących osób niepełnosprawnych stanowiły 27,4% ogółu, a takie, które przystosowane są dla niepełnosprawnych widzów to 42,7%. Zdecydowana większość stadionów na terenie województwa łódzkiego - prawie 90% - to obiekty z widownią do 3 tys. miejsc siedzących. Obiekty z widownią od 3 tys. do 10 tys. stanowiły 5,6%, natomiast te, które posiadały powyżej 10 tys. miejsc na widowni to 1,6% (2 stadiony).

Wykres 6. Stadiony sportowe według rodzaju w 2014 r.

Chart 6. Stadiums by type of facility in 2014

Prawie trzykrotnie więcej niż stadionów było w województwie łódzkim boisk do gier wielkich (takich jak piłka nożna, hokej na trawie, baseball i softball) i niemal wszystkie (98,3%) to boiska piłkarskie. Spośród 357 tego rodzaju obiektów większość (87,7%) to boiska z nawierzchnią trawiastą bądź ziemną, tylko 12,0% posiadało nawierzchnię syntetyczną. Liczba boisk przeznaczonych do gier małych (do koszykówki, piłki ręcznej, piłki siatkowej, piłki siatkowej plażowej) funkcjonujących w 2014 r. wynosiła 133. Jednocześnie działały 142 boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Nawierzchnię syntetyczną posiadało 33,1% boisk do gier małych oraz 87,1% boisk uniwersalnych-wielozadaniowych. Do potrzeb osób ćwiczących będących niepełnosprawnymi przystosowanych było 21,3% boisk do gier wielkich, 22,6% boisk do gier małych. W przypadku boisk uniwersalnych-wielozadaniowych wskaźnik ten wyniósł aż 46,5%.

W porównaniu z 2010 r. liczba stadionów zwiększyła się o 36 obiektów (tj. o 71,0%). Liczba boisk do gier wielkich była większa łącznie (pełnowymiarowych i niepełnowymiarowych) o 125 obiektów (65,0%). Boisk do gier małych było ponad 2-krotnie więcej. Wzrosła także liczba boisk uniwersalnych-wielozadaniowych o 40 (tj. o 71,8%).

Na koniec 2014 r. na terenie województwa łódzkiego funkcjonowało 40 dużych hal sportowych wielofunkcyjnych (o wymiarach 44x22 m lub większych) – o 5 więcej niż w 2010 r. Wśród nich 31 posiadało widownię. Liczba hal sportowych o mniejszych wymiarach zwiększyła się o 12 do 29 obiektów (18 z widownią). Oprócz hal sportowych na terenie województwa działały 72 sale gimnastyczne i sale pomocnicze, nie będące obiektami przyszkolnymi. Prawie połowa wszystkich tego typu obiektów była przystosowana do potrzeb ćwiczących niepełnosprawnych.

Liczba pływalni sportowych zwiększyła się w okresie 2010-2014 o 4 obiekty do 36. W tej liczbie dominowały pływalnie kryte o wymiarach 25x12,5 m lub większe (18 obiektów, o 2 więcej niż w 2010 r.). Obok pływalni krytych (łącznie 27 obiektów) działało 9 pływalni otwartych (o 1 mniej niż w 2010 r.). Połowa obiektów była przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

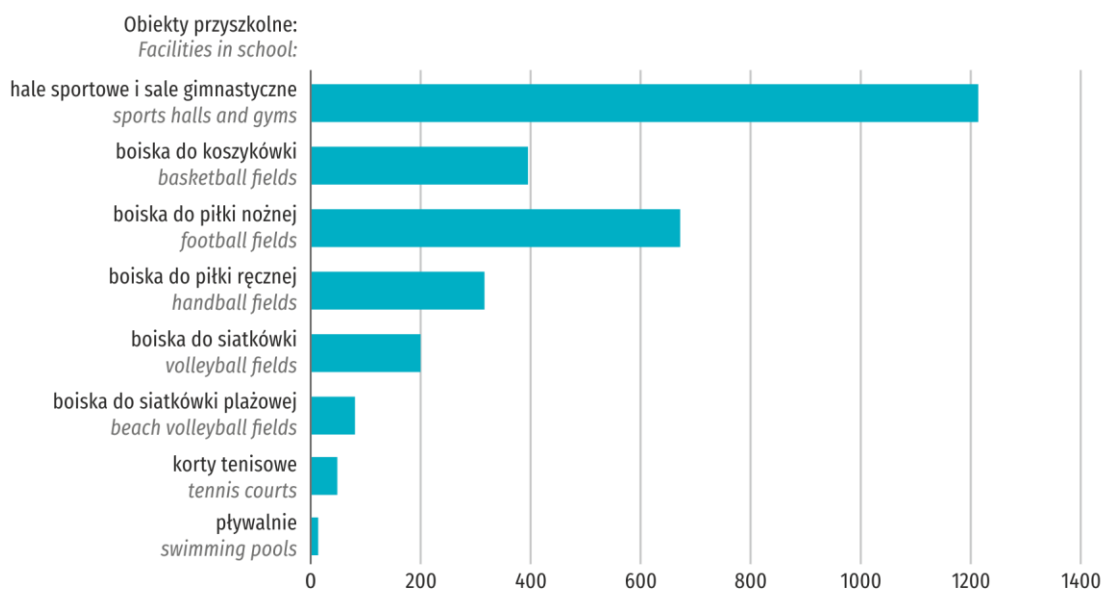
Na terenie województwa łódzkiego działało ponadto 125 kortów tenisowych, 16 lodowisk sztucznie mrożonych (z których 9 było obiektami niezadaszonymi), 15 torów sportowych (w tym 4 jeździeckie i hipodromy, 4 tory łucznicze, po 2 kolarskie i wodne oraz po 1 saneczkowym, łyżwiarskim i motocyklowym), 5 strzelnic, 1 pole golfowe i aquapark.

Poza wymienionymi obiektami sportowymi mieszkańcy województwa łódzkiego mieli także do dyspozycji 24 skateparki, 20 bieżni i 69 siłowni zewnętrznych oraz 3 trasy narciarskie zjazdowe o łącznej długości 1,8 km.

Według danych Systemu Informacji Oświatowej przy szkołach na terenie województwa w 2014 r. funkcjonowało 1212 hal sportowych i sal gimnastycznych, 1663 boisk różnego rodzaju (z czego 40,3% to boiska do piłki nożnej), 14 pływalni oraz 49 kortów tenisowych.

Wykres 7. Przyszkolne obiekty sportowe według rodzaju w 2014 r.

Chart 7. Sports facilities in schools by type in 2014

W stosunku do 2010 r. wzrosła liczba przyszkolnych hal sportowych i sal gimnastycznych o 11,9% (o 129 obiektów) oraz pływalni o 16,2% (o 2 obiekty). Zmniejszyła się natomiast liczba sportowych boisk szkolnych wszystkich typów łącznie o 22,3% (o 476 boisk) oraz kortów tenisowych o 15,5% (o 9 obiektów).

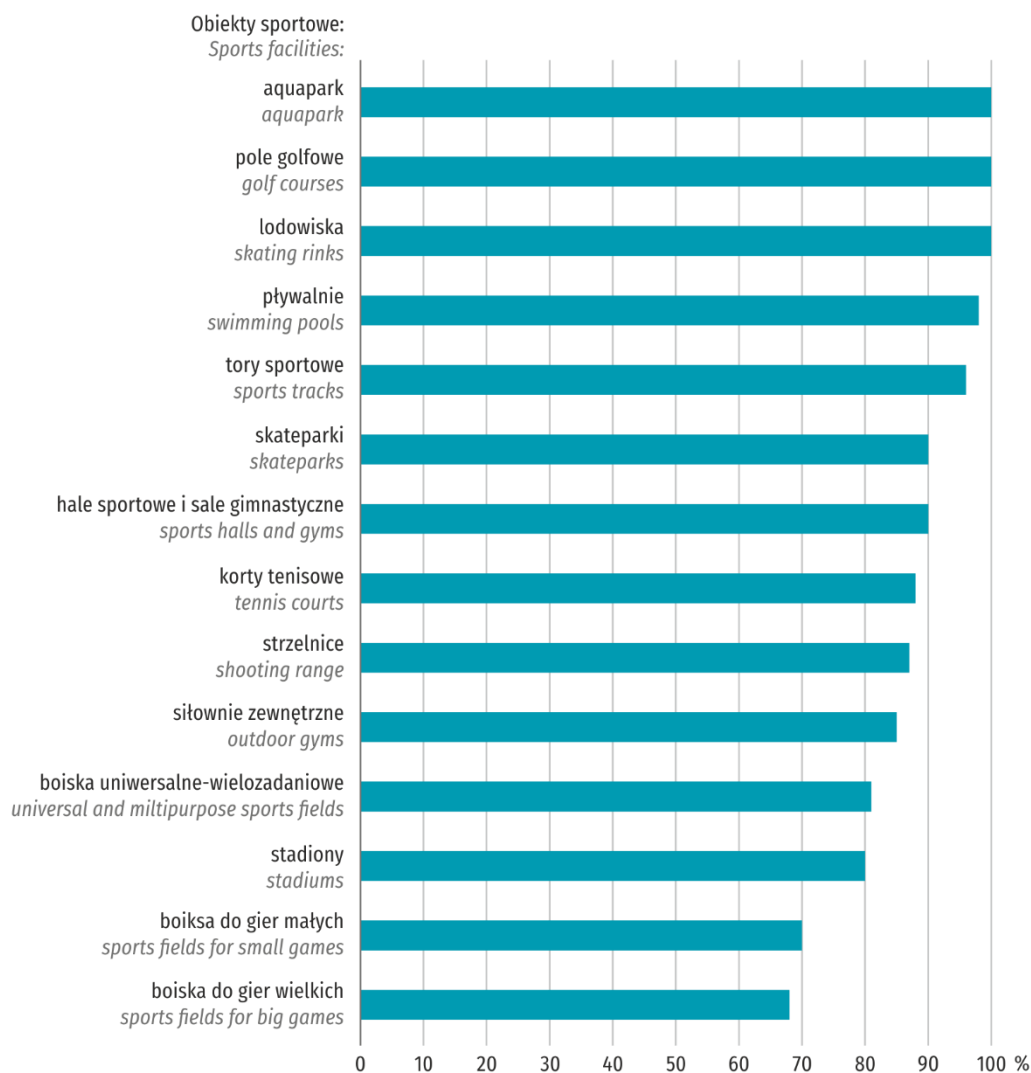
2.2. Stopień wykorzystania obiektów sportowych

2.2. Occupancy rate of facilities

Relacja liczby dni, w których obiekty sportowe były wykorzystane w celach sportowo-rekreacyjnych do liczby dni w roku, w których obiekt był czynny wyraża ich stopień wykorzystania. Według tak obliczonego wskaźnika najlepiej swój cel sportowy w 2014 r. spełniały lodowiska sztuczne, pole golfowe oraz aquapark (wartość wskaźnika 100%). Kolejnymi dobrze wykorzystanymi obiektami sportowymi w województwa łódzkim były pływalnie, hale sportowe i sale gimnastyczne, korty tenisowe, tory sportowe oraz skateparki (wartość wskaźnika powyżej 80%). Najniższy stopień wykorzystania obiektu odnotowano w przypadku zjazdowych tras narciarskich (29%).

Wykres 8. Stopień wykorzystania obiektów w celach sportowo-rekreacyjnych w 2014 r.

Chart 8. Occupancy rate of facilities for the purpose of sport and recreation in 2014

W porównaniu z 2010 r. stopień wykorzystania obiektów sportowych był wyższy w przypadku większości rodzajów obiektów. Zmniejszyło się wykorzystanie boisk do gier małych, kortów tenisowych, hal sportowych, strzelnic i narciarskich tras zjazdowych.

Rozdział 3. Sport i rekreacja dzieci i młodzieży

Chapter 3. Sport and recreation of children and youth

Aktywność sportowa dzieci i młodzieży, poza treningami w klubach sportowych, odbywa się także w szkołach sportowych, szkołach mistrzostwa sportowego, klasach sportowych, a także na zajęciach pozalekcyjnych szkolnych kół sportowych.

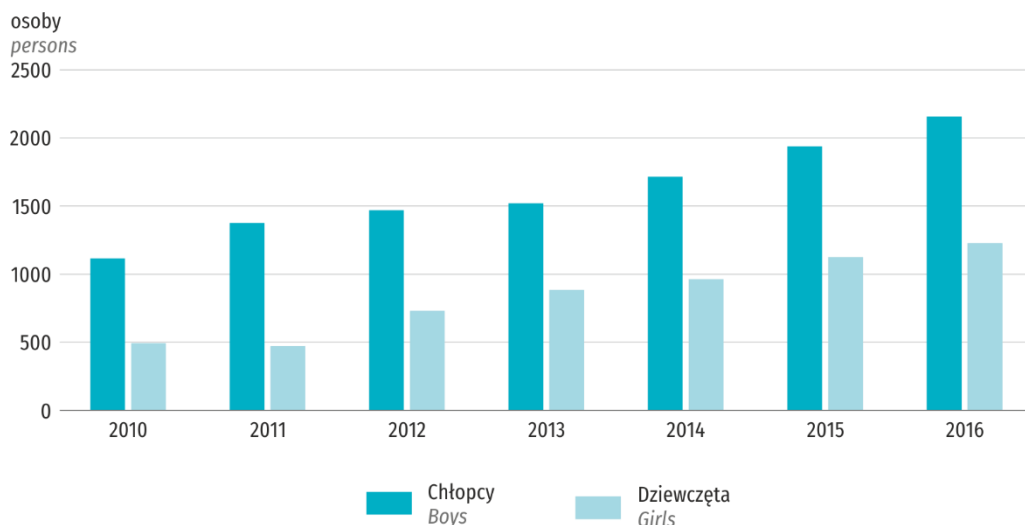
W 2016 r. w województwie łódzkim działało 7 szkół sportowych oraz 9 szkół mistrzostwa sportowego. Łącznie kształciło się w nich 3,4 tys. uczniów, z których 33,3% to dziewczęta. Liczba uczniów szkół sportowych w okresie 2010-2016 podwoiła się, głównie za sprawą wzrostu liczby szkół i uczniów szkół sportowych na poziomie gimnazjum.

Na poziomie ponadgimnazjalnym w województwie łódzkim nie działała żadna szkoła sportowa, ale w szkołach tego poziomu funkcjonowały oddziały sportowe. W 2016 r. w oddziałach sportowych liceów ogólnokształcących (jedynego typu szkoły, który prowadził takie oddziały) uczyło się 0,5 tys. uczniów, z których 37,3% to dziewczęta. W porównaniu z 2010 r. zmalała zarówno liczba oddziałów o 31,3% (z 32 do 22 w 2016 r.) oraz liczba uczniów tych oddziałów o 31,1%. Odnotowano natomiast wzrost udziału dziewcząt w tego typu klasach o 9,2 p. proc.

Liczba uczniów szkół mistrzostwa sportowego również znacząco się zwiększyła. W 2010 r. działało 6 takich szkół w których uczyło się 672 uczniów, natomiast w 2016 r. liczba szkół wzrosła do 9, natomiast liczba uczniów do 1,2 tys. Wszystkie działające szkoły mistrzostwa sportowego w analizowanym okresie były szkołami niepublicznymi na poziomie wyższym niż podstawowy.

Wykres 9. Uczniowie w szkołach sportowych i mistrzostwa sportowego według płci

Chart 9. Pupils and students in sports schools and sports championship schools by sex

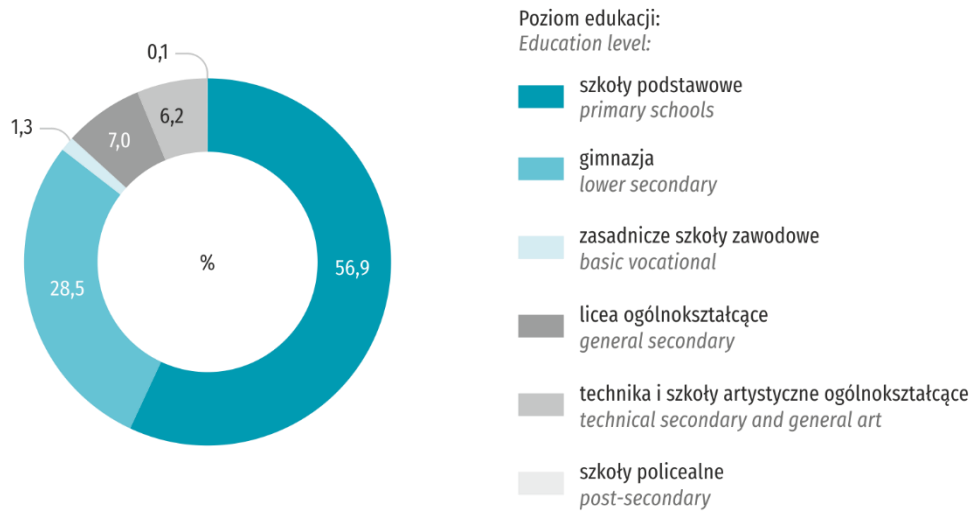

W szkołach dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) na terenie województwa łódzkiego w kolejnych latach objętych analizą działało około 3 tys. szkolnych kół sportowych (bez szkół specjalnych). Najwięcej szkolnych kół sportowych działało w 2015 r. – 3,1 tys., najmniej w 2016 r. 2,8 tys. W porównaniu z 2010 r. liczba szkolnych kół sportowych była w 2016 r. niższa o 5,7%. Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach to - w ostatnim z analizowanych lat - 40,2 tys. osób. Spadek liczby uczniów dotyczył kół sportowych wszystkich szczebli edukacji. Ogółem zbiorowość ta zmniejszyła się o 15,1%. Pomimo spadku liczby uczniów ćwiczących na zajęciach szkolnych kół sportowych, ich udział wśród wszystkich uczniów, którzy uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych wzrósł z 20,2% w 2010 r. do 21,8% w 2016 r.

Ponad połowa uczestników zajęć kół sportowych to uczniowie szkół podstawowych. Liczba uczniów uczestniczących w sportowych zajęciach pozalekcyjnych zmniejszyła się w okresie 2010-2016 o 7,5%, jednak ich udział we ogóle uczestników zajęć sportowych wzrósł z 52,2% do 56,9%.

Wykres 10. Uczniowie uczestniczący w zajęciach szkolnych szkół sportowych według poziomu kształcenia w 2016 r.

Chart 10. Pupils and students participants in sports school groups by education level in 2016

Odsetek uczniów uczestniczących w zajęciach szkolnych kół sportowych w ogólnej liczbie uczniów szkół podstawowych w 2016 r. wyniósł 16,4%. Na poziomie gimnazjów odsetek ten kształtował się na poziomie 17,9%. Wskaźnik obliczony dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (łącznie wszystkich typów) wyniósł 6,5%.

Uwagi metodyczne

1. Źródła danych

Źródłem danych o klubach sportowych jest sprawozdanie KFT-1. Od 2004 r. jest to badanie cykliczne – przeprowadzane co dwa lata. Z tego względu dane zawarte w publikacji dotyczą tylko roku 2014. Badaniem na formularzu KFT-1 objęte są kluby sportowe działające na podstawie ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.). Sprawozdanie zawiera informacje o przynależności klubu do pionu sportowego, uczestnictwie we współzawodnictwie sportowym na poziomie ogólnopolskim w systemie sportu młodzieżowego (obejmującego kategorie młodzieżowców, juniorów, juniorów młodszych i młodzików) oraz seniorskiego, liczbie członków, ćwiczących, kadrze szkoleniowej (trenerach, instruktorach i innych osobach prowadzących zajęcia sportowe) oraz pracownikach medycznych i administracyjnych. Opisuje również ćwiczących i kadrę szkoleniową w poszczególnych rodzajach sportu. W przypadku sekcji sportowych ćwiczący i członkowie kadry szkoleniowej mogą być policzeni wielokrotnie, jeżeli trenują lub pracują w więcej niż jednej sekcji sportowej. Co 4 lata formularz jest rozszerzony o część dotyczącą obiektów sportowych.

Informacje o wybranych organizacjach kultury fizycznej pochodzą z wewnętrznej sprawozdawczości Akademickiego Związku Sportowego, Zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe”, Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” oraz Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej. Dane dotyczą pełnej działalności wymienionych organizacji, a w przypadku AZS i LZS obejmują również dane wykazywane przez kluby sportowe w sprawozdaniu KFT-1.

Dane dotyczące szkół sportowych, szkół mistrzostwa sportowego oraz infrastruktury sportowej w szkołach i urządzeniach sportowo-rekreacyjnych pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) prowadzonego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Dane o obiektach sportowych pochodzą ze sprawozdań GUS: KFT-1, KFTOB/a3 oraz KFT-OB/b4. Sprawozdania nie obejmują obiektów przyszkolnych wykazywanych przez szkoły w Systemie Informacji Oświatowej. Gromadzone co 4 lata dane dostarczają informacji dotyczących: rodzaju obiektu, roku oddania do użytku lub ostatniej modernizacji znacznie podnoszącej jego standard, widowni, przystosowania dla osób niepełnosprawnych, posiadania homologacji wydanej przez odpowiedni organ (okręgowy lub polski związek sportowy, sportową federację międzynarodową itp.) oraz wykorzystania obiektu w celach sportowo-rekreacyjnych. Aby uniknąć wielokrotnego ujmowania obiektów należących jednocześnie do różnych kategorii, nie wykazuje się oddzielnie boisk do gier wielkich, jeśli znajdują się w płycie głównej stadionu.

Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami nie spełniającymi wymogów dla stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne, w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Informacje o obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

Dane z zakresu klubów sportowych, związków sportowych, organizacji kultury fizycznej ujęte są według stanu w dniu 31 XII, natomiast dane dotyczące szkół sportowych i szkół mistrzostwa sportowego – według stanu w dniu 30 IX.

2. Objaśnienia podstawowych pojęć

Sport to wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach.

Klub sportowy to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

Sekcja sportowa to podstawowa jednostka organizacyjna w klubach sportowych, realizująca zadania statutowe, skupiająca zawodników uprawiających jeden rodzaj sportu. Każda sekcja sportowa musi być zarejestrowana we właściwym polskim związku sportowym.

Członek klubu sportowego to osoba, która posiada ważną legitymację członkowską klubu lub spełnia inne określone wymogi, jeśli klub przyjął inne zasady członkostwa.

Ćwiczący to osoba, która czynnie uprawia określony rodzaj sportu uczestnicząc systematycznie w treningach bądź w innej formie zajęć sportowych oraz w imprezach sportowych lub rekreacyjnych.

Trener i instruktor sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, to osoba, która ukończyła 18 lat, posiada co najmniej wykształcenie średnie, posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu oraz nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.⁹

Inni prowadzący zajęcia sportowe to osoby, które prowadzą zajęcia sportowe, lecz nie posiadają uprawnień trenerskich i instruktorskich, np. nauczyciele wychowania fizycznego, starsi zawodnicy. Sporty to rodzaje aktywności fizycznej wyodrębnione w drodze różnicowania form, sprzętu, urządzeń oraz przepisów regulujących zasady rywalizacji. Charakteryzują się swoistym przedmiotem współzawodnictwa, specyfiką prowadzenia rywalizacji sportowej (technika i taktyka), zasadami wyłaniania zwycięzców oraz odrębnymi normami klasyfikacyjnymi.

Juniorzy i juniorki to wszyscy ćwiczący, którzy nie są seniorami, a więc juniorzy, juniorzy młodsi, młodzicy i dzieci, zarówno chłopcy jak i dziewczęta. Nie ma jednoznacznej granicy wieku dla tej kategorii zawodników, gdyż w poszczególnych rodzajach sportu, a nawet konkurencjach w ramach jednego rodzaju sportu, może być inna.

Współzawodnictwo sportowe to rywalizacja sportowa o charakterze indywidualnym lub zespołowym, ukierunkowana na uzyskanie, przez osoby uczestniczące, optymalnych rezultatów dla danego sportu. W publikacji wyodrębniono dane o klubach biorących udział we współzawodnictwie sportowym na poziomie ogólnopolskim, uczestniczących w mistrzostwach Polski seniorów oraz w systemie sportu młodzieżowego obejmującego Młodzieżowe Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Polski Juniorów, Ogólnopolską Olimpiadę Młodzieży (w kategorii juniorów młodszych) i Międzwojewódzkie Mistrzostwa Młodzików.

Pion sportowy to ogólnopolskie stowarzyszenie sportowe skupiające kluby sportowe, które prowadzą działalność w określonym środowisku.

Obiekt sportowy to samodzielny zwarty zespół urządzeń terenowych oraz budynków przeznaczonych do celów sportowych.

Stadion to obiekt przeznaczony do zawodów sportowych i treningów z widownią w postaci trybun otwartych lub zadaszonych, wyposażony w jedno lub więcej boisk do gier wielkich z bieżnią okólną i inne urządzenia sportowe oraz zespół obiektów pomocniczych.

Boisko to plac o odpowiednich wymiarach, kształcie i nawierzchni przystosowany do ćwiczeń, zawodów i gier w różnych sportach.

Stopień wykorzystania obiektu w celach sportowo-rekreacyjnych – wyrażony w procentach – wynika z porównania liczby dni w roku, w których obiekt był wykorzystany w celach sportowo-rekreacyjnych do liczby dni w roku, w których obiekt był czynny.

Szkoła sportowa to szkoła, która realizuje program szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej dla młodzieży, prowadzi szkolenie sportowe w jednym lub kilku rodzajach sportu, w co najmniej dwóch oddziałach, liczących co najmniej 15 uczniów w oddziale, w kolejnych co najmniej trzech klasach danego typu szkoły. Obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin zajęć sportowych wynosi co najmniej 10 godzin.

Szkoła mistrzostwa sportowego jest to szkoła, która realizuje program szkoły podstawowej, gimnazjum, lub szkoły ponadgimnazjalnej dla młodzieży, prowadzi szkolenie sportowe w jednym lub kilku rodzajach sportu, w co najmniej jednym oddziale, w kolejnych co najmniej trzech klasach danego typu szkoły. Liczba uczniów w oddziale szkoły mistrzostwa sportowego jest uzależniona od możliwości zebrania uczniów o zbliżonym poziomie sportowym. Obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin zajęć sportowych wynosi co najmniej 16 godzin.

Rekreacja ruchowa jest formą aktywności fizycznej, o charakterze sportowym, podejmowana dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych.

Akademicki Związek Sportowy to ogólnopolska organizacja sportowa prowadząca działalność przede wszystkim w środowisku akademickim, tzn. na terenie szkół wyższych i niektórych szkół pomaturalnych. AZS prowadzi działalność zarówno w zakresie sportu kwalifikowanego jak i rekreacji ruchowej. W pierwszym przypadku działa głównie w oparciu o własne kluby sportowe, natomiast w części dotyczącej rekreacji ruchowej prowadzi działalność przede wszystkim w oparciu o kluby uczelniane działające na terenie niemal każdej uczelni i współpracujące z władzami uczelni i innymi organizacjami studenckimi.

Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” jest ogólnopolską organizacją kultury fizycznej prowadzącą działalność głównie na terenie wsi i małych miejscowości. Generalnie w zakresie sportu kwalifikowanego działa w oparciu o Ludowe Kluby Sportowe, a w zakresie rekreacji ruchowej – o Ludowe Zespoły Sportowe, Ludowe Kluby Turystyczne, Ludowe Zespoły Turystyczne, a od 1994 r. również Uczniowskie Ludowe Kluby Sportowe.

Szkolny Związek Sportowy jest organizacją działającą wśród dzieci i młodzieży na terenie szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych. W zakresie sportu kwalifikowanego SZS prowadzi działalność w oparciu o międzyszkolne kluby sportowe o charakterze wyczynowym. Zajęcia o charakterze rekreacyjnym prowadzą natomiast szkolne koła sportowe i od 1994 r. Uczniowskie Kluby Sportowe.

Uczniowskie Kluby Sportowe działają w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych, posiadają osobowość prawną, a prowadzona przez nie działalność ma głównie charakter rekreacji ruchowej.

Kluby Wyznaniowe – kluby Katolickiego Stowarzyszenia Sportowego Rzeczypospolitej Polskiej, Luterskiego Towarzystwa Sportowego oraz innych organizacji wyznaniowych, które od 1994 r. prowadzą zajęcia mające charakter rekreacji ruchowej. Sieć tych klubów sportowych tworzona jest głównie przy parafiach.

Methodological notes

1. Sources of data

The source of data for sports clubs is the KFT-1 report. Since 2004 it has been a cyclic report compiled every two years. KFT-1 form is submitted by the sports clubs acting on the basis of the Law of 25 June 2010 on sport (Journal of Laws of 2016, item 176, with later amendments). The form contains information on the membership of the club to the sports department, participation in sports competition at national level in the youth sport system (which includes young competitor, junior, younger junior and sub-junior categories) and senior sport, the number of members, persons practicing sports, coaching staff (coaches, instructors and other persons running sports classes) as well as medical and administrative staff. It also provides information on persons practicing sports and coaching staff in particular kinds of sports. In the case of sports sections, persons practicing sports and members of coaching staff may be counted several times if they train or work in more than one sports section. Every four years the form is extended to include a part relating to sports facilities.

Information about the selected organizations of physical education comes from internal reporting of University Sports Association, "Rural Sports Clubs" Association, the Polish Sports Association for the Disabled "Start" and Society for Promotion of Physical Education. Data refer to the full activity of these organizations and in the case of AZS and LZS also include data reported by sports clubs in the KFT-1 report.

Data on sports facilities are derived from the Central Statistical Office reports: KFT-1, KFT-OB/a3 and KFT-OB/b4. The reports do not include school facilities reported by schools in the Educational Information System. The data, which are collected every 4 years, provide information on: type of facility, year of entry into service or last upgrade significantly raising its standard, seats, adaptation for disabled persons, having the certification of approval issued by the appropriate authority (district or Polish sports association, an international sports federation, etc.) and the use of facility for sport and recreational purposes. To avoid repeated counting of facilities belonging simultaneously to different categories, sports field for big games are not shown separately if they are on the stadium's main area.

The number of stadiums is given together with the declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, for example the seats. The sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are shown once as universal and multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not presented separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility they are located in.

Information about facilities adapted for disabled people include facilities adapted for people with physical disability or other than physical disability (e.g. deaf people, blind people).

Data on sports schools, sports championship schools and school sports circles come from the Education Information System (SIO) maintained by the Ministry of National Education.

Data on sports clubs, sports associations and physical education organizations are given as of 31 December, whereas data on sports schools and sports championship schools are given as of 30 September.

2. Basic definitions

Sport is all forms of physical activity which through casual or organized participation affect the development or improvement of physical and mental condition, social relationships, or obtaining sports results at all levels.

Sports club is a basic organizational unit running sports activity which acts as a legal person.

Sports section is a basic organizational unit in sports clubs, pursuing statutory objectives, which includes competitors practicing one type of sport. Each sports section must be registered in a relevant Polish sports association.

Member of sports club is a person who holds a valid club membership card or who complies with other specified requirements if the club has accepted other rules of membership.

Person practising sport is a person who actively practises a particular type of sport systematically participating in trainings or in other form of sports activities as well as in sports or recreational events.

Sports coach and instructor in sports in which Polish sports associations are active is a person who is 18 years old, has at least secondary education, has knowledge, experience and skills necessary to perform tasks of a sports coach or a sports instructor, and has not been convicted of an intentional crime.³

Other persons running sports classes are persons who run sports classes but are not qualified as coaches or instructors, e.g. physical education teachers, adult competitors. Sports are kinds of physical activity selected through diversification of forms, equipment, facilities and rules governing the competition. They are characterized by a specific type of competition, a unique way in which they are performed (technique and tactics), rules for selecting winners and separate classification standards.

Juniors are all persons practicing sport who are not seniors, i.e. juniors, younger juniors, sub-juniors and children, both boys and girls. There is no definitive age limit for this category of competitors because it might be different in particular kinds of sports and even in each sports event within one type of sport.

Sports department is a Polish national sports association which includes sports clubs that are active in a particular environment.

Sports facility is a separate, compact complex of field equipment and buildings intended for sporting purposes.

Stadium is a facility designed for sporting competitions and training, with the seats in the form of open or roofed stand, equipped with one or more fields for big games with roundabout track and other sports equipment as well as complex of auxiliary facilities.

Sports field is an area of appropriate size, shape and surface suitable for exercises, competitions and games in different sports.

Occupancy rate of facility for the purpose of sport and recreation – given in percent – results from the comparison of the number of days in the year in which the facility was used for sport and recreation purposes to the number of days in the year in which the facility was active.

Sports school is a school which follows primary, lower secondary or post-secondary school curriculum for young people, runs a sports training course in one or several kinds of sport, in at least two sections with at least 15 students in each of them, in at least three of the consecutive classes of the particular type of school. The compulsory number of sports classes in a week is 10 classes at least.

Sports championship school is a school which follows primary, lower secondary or post-secondary school curriculum for young people, runs a sports training course in one or several kinds of sport, in at least one section in at least three of the consecutive years of the particular type of school. The number of students in a section of a sports championship school depends on the possibility of finding students on a similar sports level. The compulsory number of sports classes in a week is 16 classes at least.

Physical recreation is a form of sports physical activity undertaken for rest and psychophysical strength regeneration purposes.

University Sports Association of Poland is Polish national sports organization which is active primarily in university environment, i.e. at tertiary schools and some post-secondary schools. Its activity includes both professional sport (top sport) and physical recreation. In professional sport it is based on own sports clubs, whereas in physical recreation, for the most part, it refers to university clubs which are active within almost every university and which cooperate with university authorities and other student organizations.

"Rural Sports Clubs" Association is Polish national physical education organization which is active primarily in rural areas and small towns. Within the scope of professional sport (top sport), its activity is generally based on Rural Sports Clubs, and within the scope of physical recreation it is based on Rural Sports Clubs, Rural Tourist Clubs, Rural Tourist Teams, and since 1994 also Student Sports Clubs.

School Sports Association is an organization which is active among children and students at primary, lower secondary, upper post-primary and upper secondary schools. Within the scope of professional sport (top

sport), its activity is based on competitive inter-school sports clubs. Recreational activities are provided by school sports associations and since 1994 by Student Sports Clubs.

Student Sports Clubs are active in primary, lower secondary and upper secondary schools. They are legal entities, and their activity is primarily physical recreation.

Religious Clubs – clubs of Catholic Sports Association of the Republic of Poland, the Lutheran Sports Association and other religious organizations which have been providing physical recreation activities since 1994. A network of these sports clubs is created mainly attached to parishes.